

Bron: Nieuwsbrief van Stichting Aold Daol'n van april 2005.

Start zuivelindustrie Wachtum

In 1884 waren er 310 boerenbedrijven in de voormalige gemeente Dalen. Het waren kleine ondernemingen, waarvan tweederde minder dan 10 hectare grond ter beschikking had. De meeste boeren hadden gemengd bedrijf, dus landbouw en veeteelt, met maximaal zes koeien.

Een gedeelte van de melkproductie werd door de boerinnen verwerkt tot zelfgekarnde boter. Naast eigen gebruik werd de boter verruild of opgekocht door de heer Denneboom, een koopman uit Coevorden.

Tegen het einde van de 19e eeuw was de Drentse agrarische economie rijp voor modernisering. Het D.L.G. Stimuleerde cursussen o.l.v. Rijkslandbouwleraar J. Elema, om de productie te vergroten door gebruik van *het nieuwe middel kunstmest*. Boeren sloten zich aaneen om gezamenlijk te kunnen moderniseren.

In 1889 werd de tweede Drentse melkfabriek gesticht. Dit was in het dorp Dalen, want Rogat had de primeur begin dat jaar.

De Wachtumers stichtten acht jaar na de oprichting van de fabriek in Dalen hun eigen bedrijf, genaamd "Ons Belang". De zuivelfabriek stond aan het Middendorp 14. Hier woont nu fam. Van der Pal.

Zuivelfabriek "Ons Belang" uit Wachtum na "modernisering" jaren 30

Er werd een bestuur geformeerd en men begon met de bouw. Ook mochten de eerste sollicitanten op gesprek verschijnen. Berend Lubbers uit Tynaarlo was een boerenzoon die in de wintermaanden stage had gelopen op de fabriek. In 1896 voer hij met de snikke van Hoogeveen naar Oosterhesselen en ging vervolgens te voet naar Wachtum. Het was regenachtig weer en de wegen waren modderig. Maar gelukkig had Lubbers zijn laarzen aan.

Na een barre tocht bereikte hij café Vleems. Laarzen waren bepaald nog geen alledaagse dracht en de benoemingscommissie, die hem ontving, staarde er dan ook wat bevreemd naar. Tenslotte vroeg meester Heidens, het hoofd van de school, of Lubbers misschien nog op jacht wilde gaan. Toen dit niet het geval bleek, wilde de ondervrager dan toch nog wel graag weten, waarom de sollicitant laarzen droeg. Een wat geïrriteerde Lubbers antwoordde kortaf: “Om droge voeten te houden!”

Een maand later was de eerste algemene ledenvergadering, we lezen:
Vergadering 3 November 1896 Aanwezig 46 stemgerechtigden. Aan de orde was: benoeming van een directeur-boekhouder. Op de voordracht waren geplaatst: de heeren B. Lubbers te Tynaarlo, de heer Hofsteenge te Gasteren, de heer Ketelaar te Nieuw-Buinen en de heer Rosing.

Na gehouden stemming werd de heer B. Lubbers met algemene stemmen benoemd op een salaris van fl. 7,- per week, in de drie eerste maanden vanaf 10 december 1896 en vervolgens naar blijken van goede bekwaamheid op een salaris van fl. 8,- per week. De secretaris neemt op zich, de heer Lubbers met zijn benoeming in kennis te stellen.

Na de feestelijke opening werd de eerste Wachtumer melk fabrieksmatig verwerkt. De boeren brachten bij toerbeurt de melk naar de fabriek, welke in het begin nog op handkracht werkte middels de centrifuge ofwel “melkontromer”.

“Melkontromer”
uit beginperiode

De vier personeelsleden hadden het er druk mee, maar werden hiervoor op de volgende bestuursvergadering als volgt beloofd:

Vergadering van 2 Maart 1897

Vastgesteld werd op voorstel van het bestuur met ingang van 1 Maart 1897 het salaris van den directeur met fl. 1,- per week te verhoogen en te brengen op fl. 9,-. Hieraan werd de eisch verbonden, dat hij na benoeming op een andere plaats nog één maand hier in functie zal moeten blijven. Ook het overige personeel werd weer verhoogd; de beide draaiers K. Lanting en Jac. Meppeling komen op fl. 4,- per week, terwijl J. Eising Lzn. als melkweger op fl. 2,- per week komt. Op dezelfde vergadering werd tevens nog besloten tot het slaan van een nieuwe nortonput, gezien de onvoldoende watervoorziening. Dit werd opgedragen aan de Fa. Haitjema te Dedemsvaart.

Directeur B. Lubbers in 1924 aan het werk in het karnlokaal van “Ons Belang”. Hij is, op klompen, bezig de boter in de vaten te scheppen, voor verzending.

Het bleek al snel dat de “botterfabriek” in het belang was van de gehele bevolking. De verdiensten werden voor ieder beter en het aantal botterfabriekjes in Nederland steeg explosief tot 876 in het jaar 1900.

“Ons Belang” kreeg na verloop van tijd ook een eigen stoommachine. De benodigde steenkool werd door de boeren met eigen vervoer van het Daler station gehaald.

De stoommachine kreeg in 1918 nog een extra functie en voorzag (net als in Dalen, Nieuwsbrief nr. 22) de Wachtumers van elektrisch licht. Na vele “gezonde jaren” werd de fabriek van Wachtum in 1961 gesloten en ondergebracht bij de zuivelfabriek in Dalen.

Zuivelfabriek Wachtum jaren 50

Via Mail ontvangen:

2013-05-03

Deze foto is gemaakt, toen de fabriek nog wel in bedrijf was; medio 1950.

In één van de voorgaande *tekst* wordt genoemd voorzitter Hilbrands.

In de jaren medio 1950 was mijn vader Egbert Buls, geb. 1901 te Noord-Sleen en overleden 27 maart 1969 te Wachtum.

Vandaar ook mijn interesse in deze historie.

In die tijd was het vrij hectisch en moest gefuseerd worden met de Zuivelfabriek in Dalen. Dat gaf bij veel melkveehouders nogal frustraties. Als voorzitter moest mijn vader e.e.a. in goede banen leiden en dat was niet altijd even gemakkelijk.

Veel succes verder.¹

vr.gr. 'mailer', Dalen.

---

¹ Het hierna volgende 'knipsel' ontving ik ook via mail.

Onbekende Courant uit 1970 (zie volgende blz.)

Afscheid van directeur Ons Belang

Van onze correspondent

WACHTUM. - Talrijke aanwezigen, onder wie zestig genodigden uit de regio en burgemeester mr. F. Fontein van Dalen waren in het dorps huis „De Kom” bijeen om afscheid te nemen van de heer A. Sanders, als directeur van de Coöperatieve Melkveehoudersvereniging „Ons Belang” te Wachtum.

Op 15 december 1960 werd de levering van melk aan de eigen zuivelfabriek stop gezet en in ging men gelijktijdig over tot oprichting van een melkveehoudersvereniging. Deze vereniging nu is onlangs ook opgeheven.

Van 7 juli 1945 af is de heer Sanders in Wachtum werkzaam geweest. Voordien was hij assistent-directeur aan de zuivelfabriek te Sleen.

De voorzitter, de heer P. Buscher, ging in het kort in op de achterliggende 25 jaar van de jubilaris en karakteriseerde hem; als een eerlijk, oprecht en rechtschapen man, zowel in het persoonlijke als in het zakelijke vlak. Namens de melkveehoudersvereniging, fok- en controlevereniging en commissie van toezicht werd hem een Friese staartklok aangeboden. Ook mevrouw Sanders deelde in de hulde van haar man en kreeg bloemen.

Een fiets was het geschenk van de collega-directeuren uit de Zuidoosthoek. De provinciale melkcontroledienst, kwam met een vulpenset en de plaatselijke KI-vereniging met een hengeluistung.

onbekende krant 1970

VELE GESCHENKEN VOOR A. SANDERS

* De heer A. Sander, de scheidende directeur van „Ons Belang” te Wachtum (rechts) ontving van de melkveehoudersvereniging, de fok- en controlevereniging en de commissie van toezicht een Friese staartklok.

VELE GESCHENKEN VOOR A. SANDERS

Afscheid van directeur Ons Belang

Van onze correspondent

WACHTUM. — Talrijke aanwezigen, onder wie zestig genodigden uit de regio en burgemeester mr. F. Fontein van Dalen waren in het dorps huis „De Kom” bijeen om afscheid te nemen van de heer A. Sanders als directeur van de Coöperatieve Melkveehoudersvereniging „Ons Belang” te Wachtum.

Op 15 december 1960 werd de levering van melk aan de eigen zuivelfabriek stop gezet en ging men gelijktijdig over tot oprichting van een melkveehoudersvereniging. Deze vereniging nu is onlangs ook op-

★ De heer A. Sanders, de scheidende directeur van „Ons Belang” te Wachtum (rechts) ontving van de melkveehoudersvereniging, de fok- en controlevereniging en de commissie van toezicht een Friese staartklok.

gehveen. Van 7 juli 1945 af is de heer Sanders in Wachtum werkzaam geweest. Voordien was hij assistent-directeur aan de zuivelfabriek te Sleen.

De voorzitter, de heer P. Buscher, ging in het kort in op de achterliggende 25 jaar van de jubilaris en karakteriseerde hem als een eerlijk, oprecht en rechtshapen man, zowel in het persoonlijke als in het zakelijke vlak. Namens de melkveehoudersvereniging, fok- en controlevereniging en commissie van toezicht werd hem een Friese staartklok aangeboden. Ook mevrouw Sanders deelde in de hulde van haar man en kreeg bloemen.

Een fiets was het geschenk van de collega-directeuren uit de Zuidoosthoek. De provinciale melk-controledienst kwam met een vulpenset en de plaatselijke KI-vereniging met een hengeluitrusting.